

Дипломатичні взаємини СССР—Індонезія

МОСКВА (Радіо-Мюнхен). 26 травня. За повідомленням московського радіо, Советський Союз та Індонезійська республіка уклали угоду про налагодження дипломатичних взаємин між обома країнами.

Мобілізація жидівських ДП

МЮНХЕН (ДПД). 25 травня. В усіх таборах жидівських ДП в американській зоні Жидівська Агенція наказала оголосити про мобілізацію. Наказ закликає всіх жидівських чоловіків і жінок віком від 17 до 35 років негайно з'явитися до компетентних урядових установ для реєстрації на службу в Палестині.

Пожвавлення торгівлі між Францією й Португалією

ПАРИЖ (Ндф). 26 травня. 24 травня Франція й Португалія уклали торговельну угоду, яка передбачає загальний обмін товарами на суму 14 мільярдів франків.

Президент Трумен подорожує

ВАШІНГТОН (Ндф). 26 травня. Протягом першої половини червня президент Трумен подорожуватиме по Сполучених Штатах. Як повідомляють з Білого Дому, Трумен виголосить в різних містах п'ять промов, у тому числі одну в Каліфорнійському університеті про питання зовнішньої політики.

Південна Африка визнала Ізраїля

ПРЕТОРІЯ (Дена-Ройтер). 24 травня. Як перша країна Британської спільноти народів, уряд Південно-африканського Союзу визнав у понеділок нову жидівську державу Ізраїль.

Кінець Фінської урядової кризи

Комуністичні комітети дій

ГЕЛЬСІНКИ (ДПД-Ройтер). 25 травня. Фінські "народні демократи" (комунистичні й ліві соціалісти) утворили "комітети дій". Вони мають "піклуватися про те, щоб до парламентських виборів (1 липня) в складі фінського уряду не відбулися ніякі зміни". Таким чином боротьба комуністів проти звільнення колишнього міністра внутрішніх справ Лейно ввійшла в нову стадію. З приводу цього один комуністичний член уряду додав: "Поліція перебуває в стані поготівля, армія одержала відповідні накази. Нам відомі плани комуністів і ми не дозволимо, щоб вони їх здійснили."

ГЕЛЬСІНКИ (АП). Фінський уряд тотується послати до праці військово-замість страйкуючих портових робітників у Гельсінках.

Об'єднання східноєвропейських вигнанців

ВАШІНГТОН (Дена-Ройтер). 25 травня. Політики з півночі східно-європейських країн, які (політики) живуть на вигнанні, зібралися в понеділок у Вашингтоні на чотириденну конференцію, що має опрацювати плани об'єднання в один міжнародний демократичний фронт усіх некомуністичних організацій на вигнанні. Серед іні-

ціаторів цього плану є колишній керівник польської селянської партії Міколайчик, колишній керівник болгарської Селянської партії Дімітров, колишній угорський прем'єр-міністр Ф. Надь, колишній керівник югославської селянської партії М. Гаврілович і колишній керівник румунської селянської партії Бузешті.

Програма шостого кабінету де Гаспері

РИМ (АП). 25 травня. За повідомленням представника уряду, урядова програма де Гаспері містить такі пункти: поділ великих володінь — в рамках зеленої реформи — на користь безземельних сільсько-господарських робітників; законодавство про участь робітників в промисловості; програма застосування Маршаллової допомоги; стабілізація цін; поборювання безробіття. Крім того, де Гаспері хоче вжити спеціальних заходів, щоб підтримати досі занедбуваний південь

Італії. РИМ (Дена-Ройтер). 24 травня. З 20 міністрів нового кабінету де Гаспері 11 належить до християнсько-демократичної партії, 3 — помірковані соціалісти, 2 представники ліберальної партії, 2 представники республіканської партії і 2 незалежні. Шостий кабінет де Гаспері відрізняється від попереднього залученням до нього лібералів та тією обставиною, що праві соціалісти Сарагана здобули в ньому великий вплив.

Араби відкинули заклик Ради Безпеки

Три умови перемир'я з арабської точки погляду — Жиди не погодяться — Напруження між США і Англією в питанні Палестини

ЛЕЙК-САКСЕС (Радіо-Мюнхен). 26 травня. Уряди арабських країн повідомили своїх делегатів при ОН, що вони не можуть безумовно прийняти заклик Ради Безпеки про перемир'я в Палестині. Араби висувають три передумови: 1. Розпуск Гагани, 2. Відкликання визнання Ізраїля — і 3. Обмеження еміграції до Палестини. Жидівський представник заявив, що для жидів такі умови несприйнятливі.

ТЕЛЬ АВІВ. 26 травня. Сьогодні Гагана одержала наказ припинити згідно з закликом Ради Безпеки ОН, бойові дії, якщо те саме зроблять араби.

Термін припинення бойових дій продовжено

ЛЕЙК-САКСЕС (АП). 25 травня. На вчорашньому засіданні Ради Безпеки ухвалили задовольнити прохання арабів і продовжити термін припинення бойових дій до середи, 19 год. (за німецьким часом), щоб дати їм змогу прийняти або відкинути наказ про відновлення перемир'я. Сирійський делегат за-

пропонував змінити термін, повідомивши Раду Безпеки, що Арабська Ліга обговорюватиме питання перемир'я у вівторок в Аммані; її ухвала надійде до Лейк Саксесу щонайпізніше в середу о 19 годині (за німецьким часом). Жидівський представник заперечував проти відкладення терміну; за його словами, немає підстав бажати продовження кровопролиття.

Посередник ОН в Палестині

СТОКГОЛЬМ (АП). 24 травня. Голову Шведського Червоного Хреста графа Ф. Бернадта, небажа шведського короля, інтернаціонально знаного завдяки своїм переговорам з Гітлером 1945 р. з приводу воєноположених у Німеччині, обрано на посередника Об'єднаних Націй у палестинському конфлікті. На одній пресовій конференції він заявив, що перебирає на себе цей пост на 6 місяців, і його ставлення — "неутральне, гуманне, а не політичне".

Питання заборони на вивіз американської зброї

НЬЮ-ЙОРК (АП). 25 травня. Демократичний депутат А. Кляйн висловив думку, що після розмови з д-ром Вайцманом, президентом Ізраїля, президент Трумен подасть

до відома про скасування заборони на вивіз зброї до країн Середнього Сходу. Далі Кляйн заявив, що він хоче пояснити фінансово-асигнаційному комітетові палати депутатів, що Англія підтримує арабські країни грошми і зброєю. Він підкреслив: "Англії озброїли і випустили війська Арабського легіону, що перетворюють тапер святе місце на руїни. Крім того, вони керують ними. Велика християнська Англія підбадьорює арабів нищити дощенту Єрусалим, колись всього християнства і жидівства."

Запеклі бої за Єрусалим

ЄРУСАЛИМ (ЮП). 25 травня. Найголовнішим пунктом в Єрусалимі, за який тепер ідуть запеклі бої, є монастир Notre Dame de France. Протягом понеділка він не менше чотирьох разів переходив поперемінно від арабів до жидів і навпаки. Ледве одні якісь сторони пощастило вигнати другу з монастиря, як вона з допомогою артилерії переходила до нового наступу і не заспокоювалася доти, доки не здобувала його знову. Внутрішні сходи монастиря завалені трупами, голі стіни — наслідком постійного обстрілу з гранатометів — от-от, здається, впадуть.

Монастир покищо перебуває в жидівських руках.

Англо-американські розходження

ВАШІНГТОН (АП). Британські та американські представники намагалися усунути розходження між обома державами в питанні Палестини. Тоді, як британські представники не схвалюють поспішність, з якою тиждень тому американський уряд визнав нову жидівську державу, в державному департаменті і в Білому Домі сприйняли досить здивовано британський план і надалі військово підтримувати арабські країни.

ЛОНДОН (АП). 25 травня. Міністер закордонних справ Бевін та американський посол у Лондоні Л. Даглес відбули в понеділок другу розмову протягом 48 годин з приводу британсько-американських розходжень у питанні Палестини. Представник міністерства закордонних справ, щоправда, не подав ніяких даних про наслідки переговорів, однак заворотистий джерел доведе, нібито можна сподіватися спільного британсько-американського кроку в ОН для відновлення спокою і порядку на Середньому Сході. Далі, кажуть, існує можливість, що Великобританія відкине своїх офіцерів з арабського легіону в Палестині, якщо Трансйорданія та

інші арабські країни ігноруватимуть заклик ОН про перемир'я в Палестині.

Погрози на адресу Англії

ТЕЛЬ АВІВ (АП). 25 травня. В одній радіотрансляції жидівська бойова організація Іргун Цвай Леумі погрожує повісити всіх британських офіцерів з арабського легіону. Арабський легіон названо "замаскованою британською збройною потугою". Трансйорданський король Абдулла теж стоїть, мовляв, у списку воєнних злочинців, які будуть покарані. Організація закликає США припинити фінансову допомогу Англії, бо вона, мовляв, за допомогою американських грошей озброює арабські армії. Далі буквально сказано: "Ми знаємо, що Росія одним-єдиним ударом може покласти край британській агресії на Середньому Сході. Треба сподіватися, росіяни це зроблять, бо вони визнали Ізраїля і виявили утворенню жидівської держави свою цілковиту підтримку. Британська поведінка в Палестині — це початок третьої світової війни, бо мир неподільний".

Советський фарс у східній зоні

БЕРЛІН (Дена). 24 травня. В неділю в Берліні почалося збирання підписів до петиції за т. зв. "єдність Німеччини і справедливий мир". Ця кампанія триватиме до 13 червня. Советська військова влада в своєму секторі всіляко підтримує діяльність ініціаторів "народного бажання". В американському і французькому секторах збирати підписи заборонено. Британська окупаційна влада дозволяє це в своєму секторі, але з умовою, що на підписників не виявлятимуть ніякого тиску.

БЕРЛІН (Зюдена). Про "стовідсоткові результати" говорять перші звіти про наслідки в Мекленбурзі. В Шверіні, не зважаючи на дощ, всі мешканці довколишніх сіл за-

реєструвалися нібито ще до 9 години ранку. З 21 інших громад теж повідомляють про стовідсоткові наслідки.

БЕРЛІН (Дена). Першого дня кампанії в Берліні внесли себе до списків приблизно 100.000 осіб. В усій східній зоні зареєструвалося цього дня приблизно 50% виборців. Керівники будинків ходили з списками від двору до двору.

Польсько-чехо-словацькі переговори

ПРАГА (Дена - Чеська). 25 травня. Чехо-словацький міністер закордонних справ д-р Клементіс та міністер транспорту Алоїс Петр повернулися з Варшави до Праги. В Польщі обговорювалися міжнародні проблеми, зокрема німецьке питання. В усіх ділянках досягнуто озброєної згоди.

Рефлексії дня

Останній „пробний камінь“ ОН

Кожного разу, як тільки виникали серйозні труднощі в питаннях міжнародної ваги, преса писала: „Греція - пробний камінь ОН“, „Трієст - пробний камінь ОН“, „Індія - пробний камінь ОН“ і т. д. і т. інше за одним трафаретом. Але ні разу ОН не витримали свого іспиту, і в критичні часи всі непорозуміння полагоджувалися, здебільшого, рішеними чотирьох великодержав. ОН практично стали зручною міжнародною трибуною для голосних пропагандистських виступів Громики та його комуністичних колег. Своєю тактикою зволікання і обструкції Советський Союз деградував ОН до ролі простого „безплатного долатку“ до великодержав. Зате голосу малих націй у них, по суті, не чути зовсім.

Таку саму безпорадність і анемічність виявляла й Ліга Націй — попередник ОН. Однак це не означає, що ідея Об'єднаних Націй в своїй суті хибна. Практика ОН лише наочно доводить, як не можна примирити під доміном дахом демократизм і тоталітаризм і як небезпечно підміняти ідею такого справді інтернаціонального об'єднання механізм об'єднання двох-чотирьох великодержав.

Сьогодні ОН переживає найтяжчу кризу за весь час свого трагічного існування. Палестинська проблема і припинення жидівсько-арабського конфлікту — такі напевно останній „пробний камінь“ ОН. Від її вирішення або невіршення залежить відповідь на кардинальне питання: чи взагалі виправдовується існування такої організації в її теперішній формі?

Третій, що виграє

Жидівсько-арабська війна кидає свою тінь на англо-американські взаємини, несподівано викликаючи між обома країнами тертя. Причина його криється в тому, що американський уряд провадить просіоністську політику, тоді як Англія — силою своїх договорів зобов'язана — підтримує арабські країни.

Ставлення США до палестинського питання визначається нині, головне, внутрішньо-політичними мотивами. Зрозуміло, що, визнавши жидівську державу через 20 хвилин після її проголошення, Трумен впевнено може розраховувати на голоси американських жидів та прихильно наставлених до них американців. Крім того сіоністські кола мають доступ до Конгресу й Білого Дому, не кажучи вже про їхній вплив в американській пресі. Загалом, сіоністи розгорнули там гостру кампанію проти Англії. Вони обвинувачують її в імперіалістичних намірах і пригадують громадянам США про американську боротьбу за незалежність, намагаючись у такий спосіб провести паралель між піонерами Нового Світу і теперішніми сіоністами, як палестинськими піонерами 20-го віку. Американці, слабо зорієнтовані в питаннях Середнього Сходу, легко піддаються антибританським настроям жидів. Про советський імперіалізм сіоністська пропаганда з тактичних мотивів мовчить. Не згадує вона й про те, що до заснування жидівської батьківщини в Палестині спричинилися знову такі... англіїці.

Чимало ролі в настанні США відіграє також економічний фактор: війна в Палестині зменшує видобуток нафти на Середньому Сході, якої так потребує Америка. Як відомо, після відмови США підтримувати план поділу Палестини, Громико пояснював зміну американської політики „нафтовими інтересами“. Насправді ж ця зміна пояснювалась ще й тим, що США побоювалися ускладнення ситуації (що міг би використати СССР), якщо Об'єднаним Націям довелося ділити Палестину силою.

Нарешті, США керувалися почуттями справедливості щодо вимог сіоністів на власну державу. Все ж відсутність одностайної англо-американської політики в Палестині піде на користь тільки Советам. І ніякими „об'єктивними“ аргументами не можна виправдати теперішніх розходжень між обома англо-сакськими великими державами.

А. РОМАШКО

ІРО інформує скитальців

(Пресконференція в Головні Кватирі ПК/ІРО, 19. 5 1948)

Конференцію відкрив пан Денінгер, шеф Відділу Інформації. Він передав журналістам для публікації два документи: промову генерального секретаря ПКІРО, Вільяма Така і умови конкурсу на графічне зображення емблеми ІРО, що має включити три початкові літери цієї організації.

П. Денлігер пояснив, що п. Вільям Так проголосив промову перед 14 представниками урядів, на яких вона справила велике враження. П. Так гостро критикував досюгнішні методи переселення, що власне є лише «набором робочої сили», а жінки й діти лишаються в таборах. Він сказав, що держави повинні прийняти план про допущення певної кількості ДП без огляду на їх вік, стать, національність і працездатність—тільки тоді буде розв'язана проблема ДП.

Щодо емблеми п. Денлігер пояснив, що конкурс має бути проведений лише серед ДП.

Далі п. Денлігер повідомив про останні новини:

1. Днями очікується прибуття з Америки імпресаріо, який має переглянути країні музичні сили, що є серед ДП в американській зоні.

2. До розпорядження ІРО поступають нові пароплави, що має прискорити справу переселення.

3. П. Шнайдер—представник уряду Бельгії до ІРО—заявив, що його уряд дасть можливість деякій частині студентів ДП—переїхати на студії до бельгійських університетів. Генеральний секр. ІРО зрадістю прийняв цю пропозицію, висловивши надію, що й інші держави допоможуть у цій справі.

Потім п. Денлігер відповів на закид польської газети „Пшегльонд“ від 18. 4 про недопущення поляків до Австралії. Він пояснив, що квота поляків для переселення до цієї країни була вже виповнена з Англії та Північної Америки.

Далі виступив п. Едвардс, шеф Головної Кватирі ІРО на Американській зоні. Він коротко зупинився на конференції інтелектуалістів в Івотті, підкресливши труднощі в справі переселення фахівців.

Він повідомив, що в наступні місяці чимало родин матиме можливість виїхати до Бразилії і Венесуели. Останніми днями в Головні Кватирі ІРО перебуває пан Галіо Лобо—представник Бразилії до ІРО, який сказав, що його уряд в цьому році наміряється взяти 5000 людей для колонізації, а всього візьме до 50.000.

П. Едвардс також повідомив, що Головна Кватиря Армії порекомендувала німецьким владам давати дозвіл тим ДП, які вже переселені з Німеччини, приїжджати для відвідин своїх рідних та знайомих.

Далі працівники ІРО відповідали на писані питання, поставлені від Союзу ліцензійованої ДП-преси. Пан Коркері, керівник Відділу Переселення, пояснив стан у переходових таборах. Тепер тим ДП, які вже відібрані для еміграції, пройшли всі комісії і чекають лише на транспорт, буде дозволено повернутися до своїх таборів і чекати там

виклику. Цим звільниться багато місця в переходових таборах.

Далі виступила панна Гогермут, відповідальна співробітниця Відділу Переселення ІРО, яка була на конференції інтелектуалістів у Івотті.

У зв'язку з тим, що кілька питань, поданих від Союзу ДП-преси, стосувалися добору делегатів-ДП на цю конференцію, панна Гогермут дала таке пояснення:

Відділ Переселення дістав з Женеви листа про конференцію і інструкцію про добір кандидатів, які мали бути не вибрані, а призначені від ІРО. Всі 7 ареа американської зони мали виділити по 2 кандидати різних фахів; 5 кандидатів намітила Головна Кватиря ІРО на американську зону, але остаточно всіх затверджувало ІРО в Женеві. Ареа виділили по 2-4 делегати кожна; кандидати з українців були намічені Головною Кватирою ІРО, лікарі—відділом охорони здоров'я ІРО.

Журналісти-ДО не були офіційно заступлені, бо на це не було згоди Женеви. Журналіст Греблер, який був там, не репрезентував офіційно журналістів, а був виділений мюнхенською ареа.

Далі панна Гогермут докладно розповіла про перебіг конференції у Івотті, давши їй цілком позитивну оцінку, і попросила українську ДП п. Дражевську, яка була учасницею конференції в Івотті, доповнити її доповідь.

П. Дражевська сказала, що всі ДП-делегати, які були на конференції, дістали від неї цілком позитивні враження. Вони мали нагоду зустрітися з людьми, які виявили глибоке зрозуміння проблеми ДП-інтелектуалістів, як наприклад Голова ІРО Понсо, Ген. Секретар В. Так, Голова Конференції пані Вервей-Йонкер, отець Кіллун з Ватиканського Еміграційного Бюро, пані Зільбершайн з Комітету Пересе-

лення інтелектуалістів, а особливо англійський професор Пірс, який виступав дуже прихильно на конференції, а особисто практично працює в справі переселення інтелектуалістів з англійської зони Німеччини до Англії.

Одним з практичних наслідків конференції є заява п. Шнайдера, про яку чули на сьогоднішній пресконференції, про прийняття студентів до Бельгії.

Конференція в Івотті відкрила новий етап в розв'язанні проблеми ДП-інтелектуалів, далі переселення їх залежатиме від доброї волі ІРО та урядів країн переселення і організованості та енергії самих ДП.

Наприкінці конференції пан Денлігер відповів ще на деякі питання зокрема щодо податків на ДП преси. Ця справа ще не цілком з'ясована.

Наступна пресконференція має бути 16 червня в Бад-Кіссінгені. Л.Д.

Жидівсько-арабська війна

На фото: під конвоєм жидівських вояків араби залишають Гайру, після того, як її окупувала Гагана.

М а л и й і н ф о р м а т о р

Загинув американський консул в Єрусалимі

ЄРУСАЛИМ (Дена-ІНС). 24 травня. Американського генерального консула в Єрусалимі Томаса Вессона тяжко поранено рушничними пострілами після того, як він повертався з засідання комісії трьох держав у справах перемир'я. В неділю він помер від ран.

Михайла позбавлено румунського громадянства

БУКАРЕШТ (НДФ). 25 травня. Румунський кабінет ухвалив позбавити екскурора Михайла та його родину прав румунського громадянства.

Все майно короля і його родичів переходить у власність держави.

Білі Домі — в інших столицях?

ВАШІНГТОН (АДН). З метою сприяти „прикрашенню“ столиць, США планують спорудити копії „Білого Дому“ в усіх столицях світу, де є дипломатичні представники США. Президент Трумен погодився дозволити масову продукцію Білих Домів.

Советська військова адміністрація спростовує

БЕРЛІН. Советське Інформативне бюро спростувало повідомлення чужоземних газет про реформу советської військової адміністрації в Німеччині. Бюро, доправда, не заперечує прибуття генерала Шарнова, однак твердить, що ані генерал Лук'янченко, шеф генерального штабу маршала Соколовського, ані політичний дорадник головнокомандувача Семьонов не будуть відкликані до Москви.

„Шпигунська централь“ в Словаччині

ПРАГА (Зюдена-АФП). 21 травня. Словацьке міністерство внутрішніх справ опублікувало в четвертий комунікат:

„Державна поліція безпеки протягом останніх днів викрила в Словаччині значну шпигунську централь, що перебувала на службі деяких чужоземних держав. Заарештовано багатьох осіб. Заарештовані були членами колишньої словацької демократичної партії.

СССР звалює вину на США

МОСКВА (ББС). 24 травня. В одній заяві, поширеній московським радіом, СССР знову звалює на США всю вину за теперішню напружену міжнародну ситуацію. Політика США в Західній Німеччині, — говориться в заяві, — криє в собі небезпеку для СССР, що Західна Німеччина перетворюється на стратегічний пункт майбутніх агресивних дій в Європі. Цю політику розробляють тепер, мовляв, на лондонській конференції шістьох держав.

Туреччина полегшено зідхнула

ЛОНДОН (ББС). 24 травня. Основною турецької зовнішньої політики є союз із Англією та дружба і співпраця з Америкою, — сказав учора турецький міністр закордонних справ. Половину своїх прибутків Туреччина витрачає на оборону країни. За словами міністра, допомога Америки зовсім не обмежує суверенності Туреччини. США, мовляв, переконані, що лі-

Советська заява є відповіддю на 11 пунктів щодо розходжень між США й СССР, викладених у заяві американського міністерства закордонних справ 19 травня ц. р.

Советська пропозиція в справі Триєсту?

РИМ (ЮП). 24 травня. Місцеві дипломатичні кола говорять про те, нібито Советський Союз має намір висунути незабаром пропозицію поділити Триєст між Італією та Югославією.

Згода в питанні Західної Німеччини

ЛОНДОН (АФП). 21 травня. Протягом останніх двох днів на засіданнях лондонської конференції шістьох держав усунуто труднощі, що протягом двох тижнів не давали змоги дійти до згоди в головних питаннях. Учасники конференції ухвалили утворення органу міжнародного контролю рурської продукції.

Як припускають, до складу цієї організації ввійдуть США, Великобританія, Франція, країни Бенелюксу і Західна Німеччина. Вибори до Законодавчих Зборів Західної Німеччини мають відбутися 1 вересня ц. р.; перед тим прем'єр-міністри окремих німецьких країн на спеціальній конференції мають точно визначити кордони країн.

нія оборони Атлантичного океану проходить десь у східній частині Середземного моря.

Туреччина одержала від американського уряду запевнення, що негайний обмін нотами з Росією не означає аж ніяк будь-якої зміни американської політики щодо Туреччини, — сказав турецький міністр закордонних справ.

Жиди не беруть німецьких добровільців

МЮНХЕН (НДФ). 21 травня. Останніми днями до баварського державного комісаріату расово, релігійно і політично переслідуваних надійшло від багатьох колишніх вояків німецького вермахту прохання дозволити їм взяти участь у боротьбі палестинських жидів. Прохання передано далі до Жидівської Агенції, але вона їх відкинула. Як повідомляє Жидівська Агенція, такі прохання й надалі відхилятимуться.

У к р а ї н а за залізною заслоною

(Радіонотатки)

стять створити справжнє мистецтво країни соціалізму.

Мовознавча нарада. У Києві останнім часом відбулася всесоюзна нарада в справі російського та українського мовознавства. В нараді взяли участь понад 200 чоловік мовознавців. З доповідей, що їх заслухано і обговорено на цій нараді, видно, як Москва щораз далі запускає свої центральні пазури навіть в українське мовознавство.

Повне видання Шевченкових творів. Свого часу в УССР було заплановано видати повне видання Шевченкових творів. Однак до війни вийшло тільки два томи. Нині, як з'ясовано на засіданні урядової комісії 20 травня, підготовано до друку 3 і 4 томи. Проводиться робота над 5-им. Комісія ухвалила здати до друку 3-й том — російські повісті та драматичні твори Шевченка, тим часом приступити до розгляду 4 тому. Повне видання Шевченкових творів має закінчитися протягом 1949 року.

Київ — Софія. 24 травня болгарський народ святкував 70 роковини з дня визволення столиці Болгарії Софії з-під Туреччини. В святі взяли участь делегати від трьох советських міст: Москви, Києва і Ленінграду. Делегатом від Києва був Микола Бажан.

Бібліотека сліпих. У Києві функціонує бібліотека ім. Миколи Островського, призначена обслуговувати сліпих. Бібліотека має тисячі томів книжок, зокрема понад 2 тисячі томів з рельєфними літерами. Двічі на тиждень в бібліотеці відбувається голосне читання для сліпих.

Літні гастролі харківських театрів. Харківські театри відбудуть свої літні гастролі за таким планом: драматичний театр ім. Т. Г. Шевченка гастролуватиме в Києві, російський драматичний театр — у Львові, пізніше в Чернівцях, театр музичної комедії виїде до Донбасу.

Золоті медалі чемпіонам. Цими днями советським чемпіоном роздано золоті медалі за рекорди в 1947 році. У Києві одержали золоті медалі штангісти Григорій Новак, Яків Костенко та інші. Григорій Новак одержав три золоті медалі.

Посів рижі. На землях Дніпровських плавнів почато сіяти риж. Колгосники колхозів ім. „Правди“ та ім. Котовського, що посіють цього року понад сто гектарів рижі, обіцяють зібрати урожай цієї культури від 50 до 75 центнерів з гектара.

„Гоголь“ спущено на воду. З стапелів Київського суднобудівного заводу спущено на воду пасажирський пароплав „Гоголь“, відбудований після пошкодження його німцями. „Гоголь“ курсуватиме між Києвом та Черніговом.

Маневри фльоти США в Середземному морі

ВАШІНГТОН (ДПД). Американське міністерство морської фльоти подало до відома, що в червні і липні 29 американських військових кораблів проведуть великі маневри в Середземному морі. Військові кораблі оперуватимуть двома групами, з яких одна складатиметься з 16 кораблів східноатлантичної фльоти США.

В його руках мільйони! Адміністрація американської допомогової програми П. Гофман. (Дена НР)

Новий президент Італії Лі Еневді. (Дена)

Моя зустріч з Головним Отаманом

Швидко котився наш поїзд з Ланцуту на схід, минаючи галицькі вузьенькі нивки й хвилясті горбки. Був початок серпня 1920 р. Налходила критична доба польсько-більшовицької, а разом з тим і українсько-московської війни. Українська армія тримала протибільшевський фронт у Галичині. В поїзді розійшлася чутка, що маємо затриматися в Штабі Головного Отамана, а потім у Штабі Армії, де нас розділять по дивізіях. Увечері вже всі у вагоні знали, що завтра на станції Хриплине в районі Станиславова буде перегляд війська й буде там сам Петлюра.

— Буде Петлюра... буде Петлюра, — говорили півголосом козаки, їх лица ясніли й зраджували внутрішнє напруження. Кожний з них ще дома, не лише на Правобережжі, а й на широкіх просторах Лівобережжя, у Таврії й на Херсонщині чув це ім'я, що доходило до найглухіших хуторів. І ось завтра доведеться побачити Петлюру — свого начальника, свого вождя. Не гоніла й не мінїстра, яких є багато, а того, що живе у серцях мас, є володарем їх душ і живим символом розбудженої прозрілої України, яка бореться за своє свідоме буття.

Поїзд зупинився. Невеличка станція Хриплине. Військо вийшло з вагонів і вишикувалось двома довгими рядами вздовж залізничних рейок. Ні початку, ні кінця наших рядів не видно. Станційна будова десь спереду, коло нас іззаду залізнична будка із садком, а спереду кілька залізничних рейок і порожні вагони нашого ешелону. Довго напружено очікуємо, сонце пече.

Нарешті здалеку чути команду, яку нам передають:

— Струнко! Вліво глянь, Панове старшини!... Стаємо струнко й повертаємо голови ліворуч, але бачимо лише груди воєнків у нашому ряді. За хвилину команда: вільно! Аж через чверть години бачимо далеко на лівому крилі невелику групу з 5-6 людей у військових одностроях, а між ними людину в цивільному одязі. То Головний Отаман із Штабом. Група дуже повільно і майже щільно посувається вздовж переднього ряду війська, коротко затримуючись через кожні

три-чотири кроки. Минає ще кілька канадять хвилин, і група вже досить наблизилась до нас, до лівого крила. Виразно видно як спереду йде Головний Отаман, — середнього росту, олягнений у літнє сіре європейське вбрання, що гарно огортає його кремезну постать; він тримає капелюх у руках, а густе волосся, пригнечене, ніби попелом, сивиною, старанно зачесане набік. Він пильно дивляється у два ряди війська й через кожні три-чотири кроки зупиняється й кількома реченнями обмінюється з поодинокими козаками. Говорить ласкаво, й привітно. Запитує: звідки, де служив. Багато є таких, що вже були під його прапорами; з ними Головний Отаман говорить трохи довше, згадує славі минулі бої.

— А чи й під Вапняркою були? — чути його бадьоро-приязний голос.

Я цілком певний, що він зупиниться коло мене: починаю хвилюватися, боюся лише одного: щоб не показатися перед ним хлопчиною — „пацаном“, якому зовсім не місце у цьому ряді. А Головний Отаман вже лише три кроки ліворуч від мене. Коли він розмовляє, півколом стоять коло нього ті, що його супроводять. Вони майже всі вищі від нього. Дехто на цілу голову. На них блискучі уніформи, реміння зі зброєю, золоті зірки й паски на комірах, золоті шурки на кашкетах. І між ними так яскраво вирізняється літнє сіре вбрання Головного Отамана. Він наближається, веде поглядом по воєдких обличчях і зупиняється на моєму. Стає передо мною. З веселою усмішкою піднімає свою руку й кладе на моє плече.

— Скільки тобі років, козацке? — запитує. Я збільшую свої роки на два. Шістнадцять, — кажу.

— А як же ти попав у військо? — питає далі Головний Отаман. Тема складна. Я глянув на старшину довкола нього: більшість байдука, а один з них, величезний брукнет із вродливим смуглявим лицем, схилив трохи голову на бік, очікуючи моєї відповіді. На секунду я розгубився. Але знову перевів погляд на Головного Отамана і забув про все оточення; власне, воно злилося з полем, що було довкола

й порожніми вагонами, що стояли перед нами. Перед собою я бачив лише великі добрячі блакитно-сірі очі елегантного пана у сірому вбранні і сорочці з одкладним квітцем, що мала біло-ніжну вишивку хрестиками. Коли він підняв свою руку, я зауважив таку ж вишивку й на чохлі рукава. На секунду та вишивка прикувала мою увагу й на секунду десь у підсвідомості блиснув образ далекого Кролевеця; там дядько Данило — повітовий кооператор — мав на сорочці таку ж вишивку, лише ця передо мною ніжніша. А блакитно-сірі очі сміялися, усміхалися й уста. І від усмішки, і від добрих блакитно-сірих очей, і від цілої постаті Головного Отамана у мою напівдідатчу, напівюнацьку душу війнуло якимсь теплом рідних сторін і надзвичайним спокоєм. Після хвилиної павзи я коротко розповів, як я попав у військо. Тікали з дому від большевиків, я мандрував з дідом, дід помер, а я після шпиталю попав у табір і з нього пішов до українського війська.

— А скільки ж десятин землі було у батька? — запитує Головний Отаман після мого оповідання. Це питання було для мене таке несподіване і таке ніби інтимне, що підняло у моїй душі цілу бурю різних почувань. Я стрепенувся від нього, як підстрелений птах.

Ах! Десятини... Десятини я... зменшив наполовину. Це сталося тому, що у моїй підсвідомості лишилися певні образи й розмови з рідного села. Було це під час короткої відсутності большевиків на Чернігівщині, десь перед протигетьманським повстанням. Я з батьком сидів у неділю на лавочці під ворітьми у сусідів — статечних хазяїнів-середняків. Розмовляли про політику, в центрі якої були... десятини. Сусіди-середняки міркували, хто б для них був найбільше „підходящий“. Большевики й Денікін, про якого вже чули, були крайності, а вони — середняки — шукали середини.

— Нам би так підходив Петлюра — казав сусід, що жив напротит нас. Решта співрозмовців з ним погоджувалась. Лише мій батько мовчав. Я відчував, чому він мовчить; за нього промовляла наша величезна садиба, що була напроти, і кількість десятин нашої землі. Для них, — міркував я тоді, — Петлюра мабуть „не підходить“. І ось

через два буремні роки легендарний Петлюра стояв передо мною і з ласкавою усмішкою питає:

— А скільки ж десятин було у батька?

— Тридцять! — сказав я непевним, придушеним голосом (тобто назвав лише половину).

Головний Отаман пішов далі, залишаючи назавжди у моїй душі ласкавий погляд своїх блакитно-сірих очей. Мені було неприємно, що я сказав йому неправду, але він вже заволодів моєю душею, як володів масами, і я за всяку ціну підсвідомо хотів стати „петлюрівцем“, хотів бути з ним. Тому й збільшив роки свого віку і зменшив батькові десятини.

Після перегляду війська ми знову сіли у вагони і під час короткого маневрування нашого поїзду побачили на бічній колії три чотири пасажирських вагони. У них мистився Головний Отаман зі своїм штабом. Коли вже наш поїзд поїхав на головну колію і від'їжджав з Хриплина, ми побачили між коліями Головного Отамана, який поглядом проводив кожного вагон з своїми козаками. Коло нього стояла лише маленька дівчинка — донька.

* * *

Відтоді я не можу забути особистого чару С. Петлюри, його безпосередності й ласкавості, яка, мабуть, і з'єднувала йому серця. І мимоволі пригадується свідчення італійського посла про Б. Хмельницького, що він, провагаючи багато від своїх козаків, у поводженні

з ними був простий і ласкавий. С. Петлюра, яким я його побачив, був людиною серця. У спогадах Ів. Мазепи читаємо, що коли Головний Отаман промовляв у найтяжчий мент боротьби до своїх козаків, то багато з них плакали. Коли ж письменниця Старицька-Черняхівська промовляла на одному засіданні, кажучи, що селянські маси вже свідомі й чекають лише Петлюру, то він також заплакав і покинув засідання. І його запит про кількість десятин мого батька свідчив, як глибоко знав і відчував він нерв і пульс української революції розуміючи всю фатальність проблеми десятин. Боровся і вів своє військо не лише до десятин, а до величезної й універсальної мети — до нації і держави. І про неї, у коротких павзах між фронтними роз'їздами, говорив мудрі й ясні слова, які нам тепер вилаються сказаними не року 1919, а сьогодні чи вчора.

Після багатьох років скитання на чужині у моїй душі ясніє образ: ще хлопчиною стою з рупницею коло стоши, чую на своєму плечі руку і дивлюся в предобрі блакитно-сірі очі великого українця і мого вождя, що мав у своєму серці безмежну віру, надію і любов до свого народу й Батьківщини. І від тепла і світла цього образу жевріє у глибинах душі надія, що такі ешельони, як стояв у Хриплині серпневого дня 1920 року, ще йтимуть до Української Землі, а їх проводитиме поглядом новий Петлюра.

Микола КУШНІРЕНКО.

Президент УНР А. М. Лівіцький кладе вінок на могилу С. Петлюри

Ігор КОСТЕЦЬКИЙ

ПРО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНЕ ПИСЬМЕНСТВО

(Скорочений текст доповіді, виголошеної на 3 з'їзді МУР-у)

Я розділив би наших поетів на три категорії: поети традиційні, поети чуттєві і поети інтелектуальні. До перших безумовно належить Теодосій Осмачка, поет по-своєму недосяжний. До Осмачки не прикладається поняття поета з Божої ласки, бо цим іменем називають щось, що співає під подумом вітрів, як пташка співає. Але Осмачка й не майстер в європейському, у фльєберівському, в тичвинському, в маяковському чи пастернаківському розумінні. Осмачка, скільки б не прагнув над радком вірша, не поліпшить і непогіршить його ані на дрібку. Він сам його творчість це одне нерозривне ціле, одна суцільна витворча істота. Він ніколи не продукує за законами європейської майстерності, тобто, за законами допільного, раціонального зростання і вдосконалення. Осмачка ніколи не зростає, бо він відразу народився велетнем, і ніколи ніколи, якщо не знати дат, не встановити, що напав раніше: „Круча“ чи „Поет“, що чорною молодим Осмачкою, а що знім. Це творчість у її традиційному, її віковичному розумінні. Первісний творець рисунків Кроманьйону, різьбяр середньовічних олтарів, українські віпари, ганчарі й вишвальніці — це відомо мистецтвознавцям про їхнє мистецьке становлення, про їхні ввічні борівня? Серед них були конструктори і були новатори, не видно з їх праць, але вони починали творити не готовими, дозрілими творчими ісмами, нехай двадцять чи п'ятдесят років, це байдука, істотами, які не дали не тво-

рити, які поза творчістю не знали життя. Коли Осмачка дивиться на якийсь буденний краєвид чи спостерігає щоденну подію, він уже в ту хвилину творить цей краєвид і цю подію. Результат цієї творчості завжди несподіваний, ви визнаєте і не впізнаєте натуру в його незрівнянних порівняннях, в його раптових метафорах, в його жаскому розкритті підтексту явища. Він це робить, бо не може не робити. Він таким народився і таким умре. Осмачку можна приймати або не приймати. Але Осмачка це одна величезна цілість, цілість людини і її неминучої творчості.

Інша річ поет інтелектуальний. Цей творить з усвідомленого об'єкту. Він може мати з природи емоційно-збуджену натуру, але може й не мати її. Його обов'язком є майстерність, здобувана свідомістю, твердою культурою, щоденним удосконалюванням, щоденним самопізнанням, щоденним спотужнюванням своєї сили сприйняття, відтворення і витворення. Майстерність — це його обов'язок, нею він повинен себе увінчати, інакше творчість його не матиме жадного глузду, жадного права на існування. Але інтелектуальний поет — це стоюється рівною мірою й до прозаїка — має ще другий обов'язок: обов'язок ширости.

Я цілковито приймаю тезу Ю. Шереха про органічно-національний стиль. Те, що він називає цим словом, це мистецька традиційна серцевина, без якої не існує національне мистецтво. Але я хотів би ставитися до цієї тези

не-догматично. Що таке національна органічність у нашому письменстві, це підлягає пильному вивченню і поважному дебатованню. Чистим органічним поетом у нас тут сьогодні є, на мою думку, тільки Осмачка, і то, якщо брати на увагу тільки те, що Ю. Шерех виявляє як основну національну рису українства: його органічність селянськості. В інших народів органічно-національні письменники далеко не вкладаються в межі селянського світо-відчування, бо не вкладається в межі такого світо-відчування життя самої нації: Гарсія де Ляорка в еспанців, Ейно Лейно у фінів Т. С. Еліот в англійців. Раз-у-раз існує в часовій послідовності або й одночасно кілька органічно-національних стилів, нап., у сучасній Англії роман Олдінгтона, що походить із традиції Філдінга-Теккерера, театр Прістілі, що походить із традиції Вайланда-Шов, поезія Т. С. Еліота, органічно пов'язана з традицією Блека. У нас є тим часом тільки одна виразна традиція: традиція Осмачки, що йде в одній лінії з традицією Голя-Шевченка. Ю. Шерех має рацію в тому, що це досі був генеральний шлях українського письменства.

Але тільки досі. Сьогодні українським — і то щодня — стає таке, що ще п'ятдесят років тому не могло бути й мислене як українське. Воно владно потребує вияву. Для того, щоб виявити його в письменстві, потрібне його усвідомлення. Письменство, що виростає з цього великого, всебічного усвідомлення, я й називаю тут умовно інтелектуальним. Здобуток нашої національно-органічної традиції ми повинні берегти як найдорожчий духовий скарб. „Поет“ (і, до речі, його автор) повинен зайняти в нашій свідомості таке ж почесне місце, яке в німців займає пасійний театр Обераммергау, в англійців — шекспі-

рівський театр у Стретфорді, у французів — Комеді Франсез, у калмиків — епос „Джангар“, у японців — вистави Но і Кабукі, у грузинів — поема Шота Руставелі, в італійців — поема Данте, а в еспанців — вродиста корріда. Саме тому ми повинні віділити в нашій свідомості те, що справді належить до нашої органічно-національної традиції, що належить до неї широко, самою природою своєю, від того, що її фальшує (поезія Сосюрі і його численних потой-і сьогобічних сосюріків, тобто поезія чисто-чуттєва, безконтрольна, де свідомий задум майже рівний нулеві), і від того, що її по-мистецькому стилізує (нап., поезія Лятуринської і Стефановича). Якщо ми не проведемо тут виразної межі, то ніколи не зможемо стати в письменстві на шлях ширости в парні усвідомлення нових завдань.

Під інтелектуальним письменством я розумію цю найширшу працю усвідомлення нових завдань, поставлених у стиканні з новою дійсністю і в самому творенні нової дійсності. Це шлях майстерності як обов'язку. Вироблене відчуття широти засобів мистецької виразності, досконале володіння таємницями ритму, динаміки й статичності, вміння довести до вершини силу мистецького зображення, повне панування над собою, над натурою, над матеріалом — і над своїм видом, це все ознаки інтелектуального письменника. Це відразу різкоша широта після вузьенької стежки сосюрінщини в поезії, не повноцінна і закономірна мистецька проза після нечує-чапленківщини:

І над безоднею глибин
Стіхій шалом біснудатим
Єдино Конструктивний Чин
Поможе нам опанувати —

як це прекрасно висловлено в Мала-

нюка, в поезії „Арс Поетика“, яку я розглядаю ні в якому разі не як апологетику механіцизму над поверженою „ліричною розперезаністю“, а як ви-соку й пристрасну хвалу отому грядущому письменству, що про нього тут мова як про письменство інтелектуальне.

І в цьому письменстві найбільша проблема — проблема ширости.

В нашій сучасній поезії є поет нещоденної мірки, обдарований незвичайно яскравим даром бачити по-своєму світ і з природних елементів творити світ власний, світ власної міри, розмірів і сполучень. Це поет, самою мудрою музою покликаний покласти початок новому етапові нашої поезії в наймодернішому розумінні — коли йдеться про лінійну розвитку, репрезентовану небагатма в нас інтелектуальними поетами від старого Куліша й Франка по черз Тичину і неоклясів до Маланюка й раннього Бажана. Я говорю про Василя Барку.

Нехай він, дорогий мені товариш, пробачить гостроту, з якою я висловлю деякі зв'язані з його творчою особистістю думки. Цей поет починає різко. В нього є поезії, доведені до небувалого блиску майстерності в оригінальній думці, у вислові, в способі порівнювати, зіставляти й протиставляти, в оволодінні найтаємнішими таємницями метричної та ритмічної будови, настільки тонкими таємницями, що вухо деяких критиків навіть відмовляється вичути в цих поезіях ритм. Коли Барку називають „поетом серія“, то йдеться тут про велике непорозуміння, в якому поезію як таку плутають з її тематикою. Барка — поет наскрізь інтелектуальний, поет широкого, чуйного і широго усвідомлення світу, світу саме мистецького, а не якогось іншого, світу

(Далі на 4-й стор.)

Природа – творчість – кохання

(Спроба одної літературної паралелі)

Івана Палійчука („Тіні забутих предків“ М.Коцюбинського) вже змалечку вабила природа рідних йому карпатських полонин, лісів та гір. Серед природи він почував себе найкраще і жив найповніше. Ще коли йому було сім років, Іван глибоко розумів і відчував природу, її життя. Вона для нього являла неозорну арену боротьби добрих і лихих сил, друзів і ворогів людини. Малий Іванко знав, що

„В лісах повно лісовиків, які пахнуть там свою маржинку: оленів, зайців і серн; що там блукає веселий Чугайстир, який зараз просить стрічного в танець та роздирає нявки; що живе в лісі голос сокири. Вище, по безводних далеким недеях нявки розводять свої безконечні танки, а по скелях ховається щезник. Міг би розказати і про русалок, що гарної днини виходять з води на берег, щоб співати пісень, вигадувати байки і молитви, про потопельників, які на заході сонця сунуть біде тіло своє на каменях в річці. Всі ці духи заповнюють скелі, ліси, провалля, хати й загороди та чигають на християнина або на маржинку, щоб зробити їм шкоду...“

Весь світ був як казка, повна чудес, таємнича, цікава й страшна.

Спонукований внутрішньою потребою мистецької творчості, Іванко, щоб відтворити ті неясні і невловимі, а такі жагучо принадні мелодії, що бриніли в його душі, сів десь на узбіччі гори, виймав сопілку і грав тих немудрих пісень, що їх чув од старих. Грав і мучився, бо власна гра його не задовольняла — вона була купа і бліда, вона жадною мірою не відзеркалювала багатства і різнома-

нітності світу природи, що тисся в дитячу душу Іванка.

Одного разу Іванко покинув корови, що їх пас, і подряпався високо в гори, зручно продираючись крізь ханці кущів, звалених бурєю і старістю дерев, переплігуючи з каменя на камінь. За ним підіймався з долини вічний шум Черемоша і приглушені віддалю дзвінки корів, як далеке зідхання. На вершину гори, де накидані в безладді каміня творили хаос поламаних скель, Іван сів одпочити; повними пригорщами черпав враження, жадібно вслухався в багату симфонію звуків величної гірської природи.

„І ось раптом, в цій дзвінкій тиші, почув він тиху музику, яка так довго і невловимо виляла круг його вуха, що навіть справляла муку! Застиглий і нерухомий, витягнув ший і з радісним напруженням ловив дивну мелодію пісні... Але хто грав? Навкруги була пуста, самотній ліс, і не видно було живої душі. Іван озирнувся назад, на скелі — і скам'янів. На камені верхи сидів „той“ — щезник, скрививши гостру борідку, нагнув рижки і, заплющивши очі, дув у флююру. Гра щезника починалась скаргою, жалем, що нема кіз, і кінчалась радісним співом-тріумфом, що позначив кіз появу: „Є мої кози... є мої кози...“ — заскакали радісні звуки, і Іван в жахом побачив, як, виткнувшись з-за галузок, затрясли головами бородачі папи.

Він хотів тікати і не міг тікати. Сидів, прикутий на місці і німо кричав від холодного жаху, а коли врешті видобув голос, щезник звинувся і пропав раптом у скелі, а папи обернулися в коріння дерев, повалених вітром.“

Це було мистецьке хрещення

Івана, хрещення на поета-співця. Коли він очунав від страху, здобув душевну рівновагу, опинившись в знайомих місцях, він „вийняв денщівку (сопілку. — А.Ю.). Зразу йому не йшло, мелодія не давалась. Починав грати спочатку, напружував пам'ять, ловив якісь звуки і, коли врешті знайшов, що видавна шукав, що не давало йому спокою — і лісом поплила чудна, невідома ще пісня, радість вступила в його серце, залила сонцем гори, ліс і траву, заклекотіла в потоках...“

Так знайшов Івась у лісі те, що шукав — красу і радість творчості.

І під знаком служіння красі виникло й незвичне кохання Іванка з дівчинкою ворожого роду Марічкою. Спочатку вони пасли разом корови й овечки, а досягши юнацького віку, жили надією побратися. Марічка була такої ж поетичної вдачі, як і її обранець. Вона любила слухати, коли Іванко грав на флююрі.

„Марічка обзивалась на гру флююрі, як самичка до дикого голуба — співанками. Вона їх знала безліч. Звідки вони з'являлись — не могла б розказати. Вони, здається, гойдалися з нею ще у колісці, хлопалися у купелі, родились у її грудях, як сходять квітки-самосійки по сіножатях, як смереки ростуть по горах. На що б око не впало, що б не сталося на світі: чи пропала овечка, полюбили легінь, зрадила дівка, заслабла корова, зашуміла смерека — все вилявалось у пісню, легку і просту, як ті гори в їх давнім, первісним житті.“

„Зозулька ми закувала сива та

[маленька]

На все село іскладена пісенька

[новенька...“]

Так звичайно починала чергову пісню Марічка, оповідаючи в ній про свіжу ще подію в селі — чи про горе матері, син якої загинув у лісі, придушений деревом, чи про смерть Андрія від чарів Параски. А кінчала свої пісеньки Марічка незмінно:

„Ой кувала ми зозулька та й

[коло потічка.

А хто ісклав співаночку? Іванкова Марічка.“

Коли по смерті батька Іванко мусів йти на заробітки, Марічка співанками косичила їх розлуку:

„Изгадай мні, мій миленький,
Два рази на днину,
А я тебе изгадаю
Сім раз на годину.“

Дитинство Лукаша з „Лісової пісні“ нам не відоме — знаємо, що

виріс у селі. У лісі, де він появляється з дядьком Левом (мати прийшла з села пізніше), він постає перед нами відразу, як молодий гарний парубок. Дається ще завважити на духовім обличчі Лукаша два різних впливи: дядько Лев, з його поетичною вдачею, з тонким розумінням природи волинського лісу мав благотворний вплив на розвиток мистецької душі Лукаша. Інший, протилежний вплив на Лукаша його рідної матері: це була людина чужа поезії природи, черства і жадна матеріальних статків. За короткий час, поки її ще не було в лісі, пишного лісового рожего запівало кохання Лукаша і Мавки — ніжного лісового створіння. Іхне кохання вповнює також чар мистецької творчості. Коли Лукаш грає на сопілці веснянку, Мавка глибоко переживає музику і зрештою сама тихенько озивається на той самий голос:

„Як солодко грає,

Як глибоко крас,

Розтинає білі груди, серденько

[виймає!...“]

Природа навколишня в унісон пісні розвиває свої сили:

„На голос веснянки відкликається зозуля, потім соловейко, розцвітає яріше дика рожка, навіть білі півт калани, глос соромливо рожевіє, навіть чорна безлиста тернина появляє ніжні квіти“.

...

Мішце, напоєне гірським повітрям і пахощами полонин кохання Івана не хотіло зразу визнати неблаганного факту — смерті Марічки в хвилях Черемоша.

„Великий жаль вхопив Івана за серце. Зразу його тягло скочити з скелі у крутій: „На жери і мене!“ Але потому щемлячий тусок погнав його в гори, далі од річки. Затупав вуха, щоб не чути зрадливо шуму, що приймав в себе останнє дихання його Марічки. Блукав у лісі поміж камінням, в заламах, як ведмідь, що залізує рани, і навіть голод не міг прогнати його в село. Знаходив ожини, гоґози, пив воду з потоків і тим живився. Потому щез. Люди гадали, що він загинув з великого жалю, а дівчата склали співанки про їхнє кохання та смерть, які розійшлися по горах.“

Шість літ змагався з самим собою, з своїм серцем Іван, блукаючи невідомо де. А коли на сьомий рік з'явився в своєму селі, то не вже був не той Іван, що кохав Марічку і мистецьки грав на флююрі. І коли він одружився з Палагною, що була „з багацького роду, фудульна здорова дівка з грубим голосом і властою шнею“, — то це з боку Івана була зрада супроти Марічки, тобто супроти себе, своєї мистецької душі і творчості. Звичай-

но, трудно винуватити за цю зраду Івана, й сам він мабуть, не усвідомив цього. Проте ціле подальше життя його з Палагною було для нього якимсь несправжнім, якимсь виключно тілесним. Душа ж його вітала деінде. І не раз, бувало, він „зводив очі на зелені царинки, де спочивало в копицях сіно, або на глибокий задуманий ліс, звідки долітає до нього давно забутий голос:

„Изгадай мні, мій миленький,

Два рази на днину,

А я тебе изгадаю сім раз на

[годину...“]

В такі хвилини Іван ішов з дому світ-за-очі, бо його серце обіймав тусок, душа нестримно прагнула чогось крапшого, хоч і невідомого, тяглася в інші, кращі світи. Під час одного з таких блукань, коли знесиленний Іван заснув, його розбудила пова Марічки і поведла з собою далеко-далеко.

„Він бачив перед собою Марічку, але йому дивно, бо він разом з тим знає, що то не Марічка, а нявка. Йшов поруч з нею й боявся пустити Марічку вперед, щоб не побачити криваву діру заду у неї, де видно серце, утробу і все, як це у нявки буває...“

Коли, зачувши в лісі веселого Чугайстира, Марічка-нявка раптово втекла, Іван довго гукав її в лісових нетрях і скелястих кручах аж поки зірвався з кручі і потропив себе геть.

Фізична смерть Івана була, так мовити, зовнішнім оформленням і видимим окові завершенням того, що в суті мало вирішальне значення, а саме — внутрішньої смерті Івана, цілковитого згаснення його духово-мистецької творчості.

...

Лукаш — слабшої вдачі, він далеко поступається під оглядом душі перед Мавкою, що в коханні не знає меж, торгу і вірна йому до кінця, не зважаючи на очевидну Лукашеву зраду. Мавка почувала мистецьку іскру в Лукаші і намагалася її розмудхати у велике гаряче полум'я своїм коханням. Проте з сумом мусіла констатувати, що несила їй це зробити, бо Лукаша міцно тримало село, де всі ганяються за грішми і землею, а матеріальними статками. І вона промовляє Лукашеві:

„... Смутно, що не можеш ти своїм життям до себе дорівняти...“

Бач, я тебе за те люблю найбільше,

Чого ти сам в собі не розумієш

Хоча душа твоя про те співає

Виразно-широ голосом сопілки...“

Жертвенність Мавки яскраво виявляється в спені з Русалкою Польовою, де Мавка черкає собі руку серпом, аби лише ухилившись від руйнування краси живого життя тим самим руйнування краси Польової Русалки. Велике кохання Мавки привертає Лукашеві, за зраду оберненого в дикого вовкулаку, знову людську подобу. Доля цілком виразно вказує Лукашеві, що поза служінням красі і мистецтву — для нього нема справжнього життя.

І коли постать Мавки, з'явившись з-за берези і нахилившись над Лукашем, просить його заграти, він починає грати сумну мелодію, що швидко, однак, переходить в радісний спів переможного кохання. З нескінченною піснею на устах і щасливим усміхом в очах Лукаш залишається сидіти серед зимової хуртовини, яка поступово засипає його снігом.

Так гинуть обидва герої, втрапивши з своєю і не своїми джерела надхнення, джерел духово-мистецької творчості. Ні фудульна, молодий Палага Іванові, ні обласно-ціннічна дівчина не можуть найменшою мірою заступити палаючих висам ідеалізмом Марічки і Мавки. Тож із смертю їх сенс життя Івана і Лукаша також втрачений. Творчість і кохання, живлені амою природою, йдуть завжди арі.

А. ЮРИНЯК

Юрій Клен серед літературної молоді

Про інтелектуальне письменство

(Закінчення з 3-ї стор.)

де все побудовано за мірами і розмірами, що їх диктує свідомо воля поета.

Я дуже уважно стежу за творчим шляхом Барки, з великою цікавістю читаю кожен його новий в рш. Для мене ясно, що він під цю пору переживає кризу. Той, хто взяв відразу такий високий, такий напружений тон, мусить рано або пізно кинути його і відійти до чогось якщо не полярного, то принаймні достатньо рівноважного. Барка взяв високий тон з перших же кроків, і це був, безумовно, його власний тон. Він його не витримав, не додержав, не звів до нормального контрасту. Його стилізації під думи ані оригінальні, ані органічні. Це владання дум. Нестилізовані ж його поезії останнього часу являють собою повторення вже досягнутого — воно дається, з одного боку, досить таки легко поетові, ліниві якщо не найменшого, то принаймні дуже малого опору, а, з другого боку, в ньому чути якийсь розгублене борсання.

Я не беруся точно визначати, в чому тут річ, бо справа торкається таких тонких речей, що кожен незграбний дотик до них може спричинити непоправну шкоду. Для мене ясно одне: що Барка свідомо закрив у собі якісь важливі отвори творчості, а дав вихід чомусь несприятельному собі. Я ніколи не повірю в те, що не звуження власного світу і допускання компромісів — що це ширший Барка. Зо мною, читачем, який його любить і шанує, який жадібно ловить кожне його нове слово, Барка не повинен хитрувати. Я маю

право вимагати від нього широти. Я маю право вимагати, щоб він покинув озиралися на Осмачку, навіть на Шевченка, бо одна-дві стилізації це дуже добре, але ж Барка напочатку обіцяв бути не стилізатором, а прокладачем нових шляхів. Гаслон Баті може дуже вдало стилізувати дійство про страсті Христові, і ця стилізація може стати важливим етапом у діяльності видатного режисера, — але театр Оберам мергав ніколи і ні за яких обставин не міг би, своєю чергою, виставити Мольєра. Відчуття різниці між двома цими театральними сферами дасть нам уявлення того, в чому різниця між письменством органічно-національним і письменством інтелектуально-національним. Барка органічний не в стилізаціях, а в звертанні до власних індивідуальних джерел, у виході з позицій власного інтелекту. Я, читач, маю право вимагати від нього, щоб він звернувся насамперед до себе самого берлінсько-ваймарського періоду. Коли для цього самозвертання треба б було припинити писати на певний час, то Барка повинен і це зробити. Барка повинен витворювати тільки нові речі. Барці, яким я його знаю, не мусить залежати на кількості збірок і колекції рецензій.

З другого боку, якщо говорити про завдання нашого інтелектуального письменства, то одним з головних була б проблема епігонів. Епігони потрібні, як вода. Епігон, — це той головний носій здобутого, постійний невтомний роз-

роблювач кимсь намаганих шляхів, кінцевий посередник між крайнім новатором і ширшим читачем, отой „герр гавштман“ літератури. Світ ідей Маланюка, його система образів, його ефонічні, ритмічні, строфічні знахідки ще до сьогодні залишилися б здобутком небагатьох знавців поезії, якби його творча діяльність не покликala до життя цілу школу добрих, справжніх, культурних епігонів на Західній Україні.

Але чи не найголовнішим завданням інтелектуального письменства було б опертися загрозилому, всепоглинутому насущному масовості на мистецтво. Розляписті реклами, ласка мова, шаблонні почуттів, висловів та окликів, стандартизація і типізація, усьому цьому, що насуває сьогодні на втомлений, дезорієнтований, безстильний світ з усіх кінців, зі Сходу й із Заходу — повинна протиставитися рішучо, безкомпромісово, войовничо сила українського інтелекту, вигворюване ним письменство, насамперед поезія. Сьогодні як ніколи існує пекуча потреба повернути поезію в сферу особистого, шоразу свіжого й нового, щоб плекані у високий майстерності твори ставали здобутками насамперед гуртків прихильників, як це радить Т. С. Елют, щоб ці прихильники взаємилася між собою не за допомогою патентованих виробів, а за допомогою особистих вартостей, щирих цінностей, щоб усе людство поділилося на немірну кількість нескончаних одне на одне гуртків, з яких кожен міг би сказати одне одному завжди щось дороге і завігне, завжди щось своє власне. Для одних відкриває таємниці світу заглиблена в підсвідоме, в асоціативне творчість

Павля Клеє, другий живе титанічний світом звуків Вагнера, третьому промовляє до душі містичне барокко Барки, четвертий від душі сміється з усіх напасників Косача, бо знає таємниці діяння цього оригінального майстра слова, і тоді постають спори, виникають гарячі суперечки, відбувається обмін цінностями, мистець поширює круг свого впливу на декади ширші маси сприймачів, позитивно чи негативно — а це друге не менш важливо, бо означає, що в наступній добі до мистця підійдуть з іншого вихідного пункту, — і тоді мистець стає мистцем для людства, але так, як став ним Шекспір — сприйняти, незбагненний, неповторний, — а не Інгріда Бергман, фільмова акторка великих здібностей, гвалтовно виледена в норми голлівудського перукаря, гримера й костюмера для масового споживання в царині найнижчих естетичних стандартів.

Саме сьогодні перед українською інтелектуальною творчістю стає потреба виробувати свою могутність. Ми повинні вигнати нещадно все, що хоч трохи нагадує шаблон масовості, ми повинні знову, як у часи Хвальового, поставити питання про межі літературної фаховості. Ніхто нікому не може визначати особливості поетичного стилю, але якщо літературний розвиток, якщо рух стилістичної свідомості все таки відбувається, то ми повинні вже тепер засудити те, що сьогодні вратило прикметний образ в мистецтві. Свідомо це може виконати тільки письменник інтелектуальний. Тільки він зможе провести велику працю очищення, відсівання, відстоювання, велику хемічну працю в своїй коштовній індивідуальній лабораторії.

Колись був Ляндсгут, а сьогодні це Саганівська Республіка.
На розпеченій сонцем сірій території вітер підіймає куряву — покриває темні будинки Республіки, нахабно повзе у вікна, глухі, темні, чімі.

Інколи у вікно чайсь очі цікаво...
— Шш-ш-ш —
А над Республікою стоїть весняне сонце і далека голубина.

— Воля, ах! —
Широкою вулицею йде Людина — смілива, молода, читаюча.
А під тиним повзуть тіні:

— Шш-ш-ш —
— Комуніст —
— Соціаліст —
— Енкаведист —
— Шш-ш-ш —
— Шпін —

І коли Людина повертається лицем, тіні розпливаються в куряву сірої території Саганівської Республіки. Тіні не люблять людських очей.

А в кабінеті сидить прозорий Диктатор і повзуть від нього директиви зміїним ходом:

— Людина шукає Правди? —
— Не дати їй харчів —
— Не дати їй взуття —
— Дати Людині наліпку „комуніст“ —

— Виселити Людину за межі Республіки —

Тоді телефон:

— Наказ здійснено —

І відповідь:

— Премія! —

Диктатор закурює, наспівуючи свій гімн: „Сум, сум... сум... мій Сум!“

А голод в 1933-ім і реферат?

Йому у відповідь покірна тінь: —

Це комуністи — а не наші, ги-ги...

— Реферати?.. Не брати —

— Література?.. Цензура —

— Преса?.. Під прес —

А коли смерк вечірній, важко зідхаючи, лягає на сіру територію Республіки, звідусіль виповзають тіні. Менші граються круглою ненавистю у волейбол. Старші сідають святочно на лавочці, що під будинком, читаючи останні „Новини“.

— Людину виселили за межі Республіки —

— Наша тінь з інструкціями в Англію —

— Тіні з директивами в Бельгію —

— Ліп-ш-ш-ш.

І жми годинник б'є десяту, тіні

цепають в глухих мурах будинків, вішаючи свої вуха на стінах. Тоді стають на чатах „невидимі“ і ходять з кімнати в кімнату.

— Людини нема? —

А згори місяць сріблить шумні хвилі Ізару, любується на стрункі жита і сумно похитує головою, дивлячись на сіру територію Саганівської Республіки, де не люблять дивитись людям ув очі.

С. КУХАР

1-й з'їзд української ІМКА

16 та 17 травня в гостинному таборі Регенсбург відбувся перший з'їзд української ІМКА. На ньому були представники всіх західних зон Німеччини. На з'їзд прибули, крім делегатів, представники церков, ЦПУЕ, світової організації ІМКА, пласту, СУМ'у та ін.

Після урочистого відкриття і вступної промови ініціатора та основоположника і довголітнього прапівника ІМКА інж. Литвиненка та гарного концерту чоловічого хору „Сурма“, який розпочався молитвою „Отче наш“ — почалася ділова робота з'їзду.

На тому місці хочемо ще раз пригадати про завдання ІМКА: через найрізноманітніші форми культурно-освітньої праці, в тому числі і через наші церковні обряди — допомагати морально, відродженню наших громадян. Христос і батьківщина — таке гасло вписане до статуту української ІМКА і така ідея має бути в серцях і конкретному житті її членів.

Світова організація ІМКА розбудована за державним принципом. Отже, така організація може існувати лише в суверенних державах. Лише виключні обставини були причиною того, що створена ІМКА для ДП, у тому числі з 16 і 17 травня п. р. і для українців. Таким чином українська ІМКА на еміграції — єдина в цілому світі, бо немає її на

Батьківщині (не дозволяє режим) і в Америці та інших країнах — бо там тільки державні організації ІМКА. Українська ІМКА своєю працею домоглася визнання себе у світовій ІМКА. Після прийняття статуту обрано Раду та Управу. До Ради ввійшли інж. Литвиненко (голова), проф. Іван Розгін проф. Б. Мартос, о. М. Овчаренко та інші. С. ГОЛУБЕНКО.

Бандуристи в Цуффенгавзені

Після виступів в Мюнхені на тиждні української культури Капеля Бандуристів ім. Шевченка під мист. керівництвом Григорія Китастого виступила в суботу в театрі українського табору Гренадір-Казерне в Цуффенгавзені. Численна публіка, що заповнила театр, спершу зустріла виступ Капелі ніби з деякою резервою. Але шодалі вона з більшим захопленням вітала кожен пісню, а наприкінці, останню точку, вкрила бурєю оплесків.

Репертуар Капелі порівняно з попереднім виступом, що чули таборяни давніше, ґрунтовно змінився. Деякі пісні подано в новій інструментовці, в новому трактуванні, значна частина зовсім нових. Найбільше припали публіці до серця „Пісня про Байду“, „Тихесенько вечір на землю спадає“ в супроводі солю — ліричного тенора Любанського та особливо марш „Вставай, Народе“. Решту сольоспівів, що значно посилювали враження, виконували Ольховий, Цюра та Погорілий.

Це турне Капеля робить по дорозі до Франкфурту, де візьме участь у тиждні української культури на початку червня. До того часу вона ще виступить в Гайльброні та Н. Ульмі.

Після виступів у Франкфурті Капеля має знову приділити більше часу готуванню нового репертуару, ближчого до європейських смаків, чого вимагає також передбачене турне по інших країнах.

Як ми довідалися, до 25-тириччя Капелі, що припадає на цей рік, має вийти з друку спеціальна брошура, за редакцією Ю. Дивнича. В. ГОЛУБ.

В таборі Шляйсгайм

Вже від довгого часу в таборі Шляйсгайм помітно поживалося громадсько-національне життя. Місцевий осередок Спілки Української Молоді переводить корисну загальноукраїнську працю в таборі. Діяльною є також філія Союзу Українських Ветеранів.

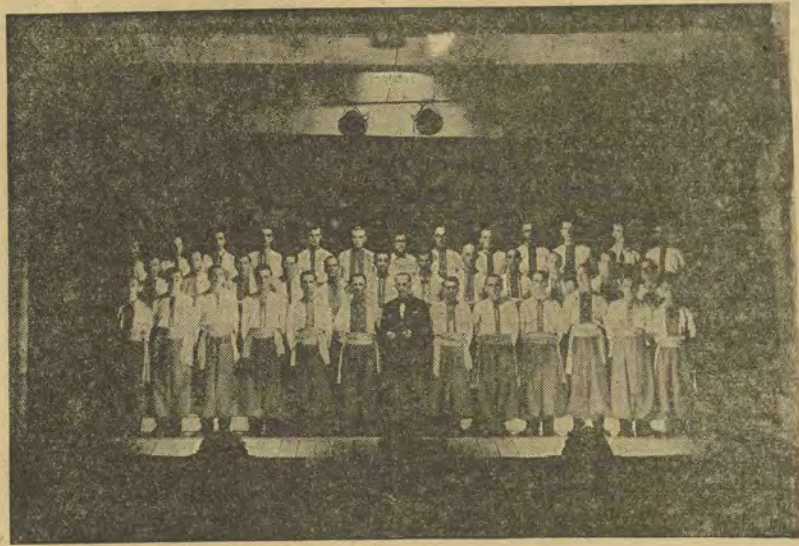
23 травня відбулись вибори до загально-таборової і національної Рад. Досить помітним в російській групі табору є факт, що провід серед росіян перейшов в руки т. зв. власців, які здобули в виборах абсолютну більшість.

До цього часу провід табору перебував в руках старої еміграції, переважно чухновців-чорносотенців.

Українська громада до виборів прийшла згуртовано і єдностайно. Як признание за корисну загальноукраїнську працю в таборі, українці виставили на літера української громади голову місцевого осередку Спілки Української Молоді ред. Вол. Дубняка, який, проте, свою кандидатуру з цього посту зняв, зате був виставлений як перший кандидат до загальнотаборової Ради і здобув переважну більшість.

Великою перешкодою для українців був дуже короткий термін підготовки до виборів, внаслідок чого українська громада втратила два мандати (з замість 5).

М. П.

Український хор

ХРОНІКА

□ В Аргентині виходять тепер такі українські часописи: „Наш клич“, „Українське слово“, „Бюлетень“ (в еспанській мові — інформатор про українське життя та Україну).

□ 21. 5. у Франкфурті під головуванням проф. Ветухова відбулася нарада Комісії охорони українських могий. Досі, як видно з звіту голови Комісії та уповноваженого на Баварію, зібрано 21.400 імен померлих українців (від початку другої світової війни, тільки в зах. зоні Німеччини). Вирішено посилити акцію реєстрації. Для праці Комісії необхідна нова збірка пожертв.

□ В рамках святкування Тиждня української культури у Франкфурті буде відкритий великий пам'ятник українцям — жертвам другої війни. Проект пам'ятника архітектора Сластонова.

□ Конференція УВАН, за найновішими відомостями, відбудеться в Миттенвальді, 30—31 травня.

□ В Манчестері (Англія), в залі СУБ'у, відбулася велика святкова академія, присвячена сп. Головному Отаманові Симонові Петлюрі та полковникові Євгену Коновальцеві. В іншому укр. осередку — Чайлс Еркол відбулася академія в честь Тараса Шевченка, на якій були представники інших народів: англійці, маляри, поляки, серби. Діяльну участь в імпрезах приймає новоприбулий ред. Ю. Вовк.

□ КОДУС звернувся з закликом до своїх бувших стипендіатів, аби вони, знаходячися вже на праці, по змозі звертали гроші, стипендії, одержані під час студіювання.

Такий зворот збільшить кількість стипендій для тепер студюючих. До цього часу звернено 2.700 НМ.

□ В таборі Н. Ульм біля пам'ятника Поляглим за волю України відбулася панахида по бл. п. Головному Отаманові С. Петлюрі та полк. Є. Коновальцеві.

□ З 22-го травня п. р. радіо Франкфурт розпочало передачі в рамках Інтернаціонального Комітету ДП. Передачі провадитимуться двічі на місяць. Кожного разу вкінці виступатиме окрема національна група.

Завтра наша еміграція розсіється по всьому світу, розсіються і наші діти і не буде вже власної школи — наш дитячий садок, нашу школу а навіть наше домашнє національне виховання буде мусіти заступати єдино наша рідна дитяча книжка. І цю книжку і цей дитячий журнал мусимо дати нашим дітям сьогодні. Але само тільки ОПДЛ цього не зробить. Тут, для цієї грандіозної мети, треба мобілізувати передусім наші мистецькі сили — письменників, образотворців, музик, театралів а далі і загальнє громадства.

З II-го з'їзду ОПДЛ.

Із сповіді совєтського достойника^{*)}

Невідомий нам автор цієї сповіді є колишній совєтський достойник і, як видно з його вихідної позиції, ширий росіянин. Він утік із ССРСР, бо під тиском життєвих фактів прозрів і побачив там, замість раю, звичайнісіньке пекло. Він не перестав бути комуністом („я був і лишаюся комуністом ідейним і зовсім не вважав би комунізм цілковито утопією“...), але разом з тим він цілком ясно зрозумів, що шлях, яким ідеється в ССРСР до шляхетної мрії — щасливого безкласового суспільства, — шлях більшовизму є фактично шляхом безглуздо-жорстоких злочинних винищувань маси людей, шлях дикого уярмлення трудових мас в ім'я і в інтересах яких нібито будується та совєтська держава.

Як ширий росіянин, він говорить про все з позиції російського суспільства і нічого не згадує про життя й становище пригноблених національностей ССРСР. Нічого не говорить про це і його опонент Сергій Новгородцев хоча він і дав своїй брошурі, з якої ми й беремо цю сповідь, інтригуючий наголовок: „Трагедія руських народів“. Проте, змальовування пропесив, що відбулися за останні роки в психіці значної кількості російського суспільства

Втікач змальовує себе самого

Я — не тільки партійний більшовик та з перших днів революції відданий член партії, я ще й людина, яка мала репутацію „енкаведиста“, хоча ніколи, що правда, по-справжньому я не був на праці у цій установі.

Ім'я Леніна не було для мене тільки офіційним висловом адміністративного захоплення, яким воно є для незчислених наших органів друку та установ. Ленін був для мене богом. Люди релігійні — зрозуміють це. Так само зрозуміють, якщо я скажу, що Сталін довгий час був для мене втіленням цього божества.

Якби я ще років з п'ять тому зустрів такого російського емігранта, як ви, я б не пошкодував вас. Я боровся з контрреволюцією, саботажем, з різноманітними ухилами мій шкідництвом протягом багатьох років і на мой совість, певно, чимало людських жертв. Особисто я нікого не забув, якщо не рахувати деяких випадків природної самооборони, але знаю і догадуюся, як закінчили свій життєвий

шлях багато з тих, що їх на мій наказ заслали та посаджено до в'язниць.

Для мене царський режим, керенщина і білогвардійський рух — все зводилося до одного виробленого нашою психологією шаблону — до одворотного капіталістсько-експлуататора, до жорстокого жандарма та липемірного „попа“. І я багато років боровся проти всього того, що хоча б у якій мірі нагадувала цей шаблон або, за моїм здогадом, мріяло про його повернення.

Я вважав усяке викривлення ліній, визначеної нашим провідником, злочином, богохульством і чорною зрадою. Якби у свій час потрібен був кат для Тухачевського, Бухарина, Рикова, Чемберлена, Черчіла чи то для когось іншого з європейських „капіталістів-акул“ і мені запропонували б цю роль, я, певно, в ім'я відданості Сталіну та партії, пішов би на це, як на конечний обов'язок.

Які ж були причини тої настроєності?

Тепер я питаю себе: що це було? підлота?... Відповідаю: ні! Це було лише цілковите засліплення, незнання обставин і наша жажла малокультурність у духовому розумінні. Це був результат ізоляваності від усього, що не совєтське. Є російське прислів'я: „Якщо зайця довго бити, то він буде танцювати під дудку“. Тепер я знаю, що тому, хто не побував в ССРСР, зрозуміти цього не мож-

на, як не можна нікому, як я гадаю, збагнути того, що робиться у так званому загробному світі. Тут люди не можуть собі уявити усіх умов життя, що їх створено у нас, в ССРСР, і тої системи думання (а не тільки дій), що її припускають людності сучасної Росії, яка дійсно є „дослідним садом“ для її правителів.

Чекання на німців-визволителів і розчарування

Як почалася війна, я і багато мені подібних, після деякої недовгої розгубленості, з ентузіазмом пішли на фронт. Усі ми вірили, що таким же ентузіазмом відповість на поклик совєтського уряду і ввесь трудовий народ. Та дійсність перших же днів зруйнувала всі наші надії. Ми побачили, поперше, що країна була зовсім не підготовлена до війни, що всі хвалебні слова про червону армію — виявилися порожніми, що ми не були готові до неї ні матеріально, ні психологічно. Але найжахливіше було те, що ми ясно побачили, що вся Росія чекає на німців, як на визволителів.

Виявилось, що не тільки рядові бійці й офіцери йшли охоче в полон. Виявилось, що по цьому шляху швидко пішли й заслужені комуністи.

Та багатьох з них німці без усяких розмов розстріляли... Інші приховувалися, влаштувалися, поділяючи потім долю всієї людності. На них, звичайно, потім переважно й припало завдання керівництва партизанським рухом...

Сталін, скористувавшись з помилки Гітлера, зручно перемінив курс

Отож, цей удар потряс нас. Щось надірвалося в серці і не було, о! зовсім не стало колишнього ентузіазму, але лишилася ще віра в провідника. І ми почули його за яви, ми побачили в них „кладезь“ мудрости. Бо все таки навіть тридцять років комунізму не вбили в нас руського національного почуття. І склалося чудо — нам став остогидлий комунізм. Кажуть, що в любови легко переходять до ненависти. Щось подібне відбулося і багатьма тисячами людей, які ще вчора відрубували б голови тим, хто насмілювався б виступити проти комуністичної доктрини.

Я запевняю, що коли б у той момент Сталін продовжував би вимагати нашого життя „за комунізм“, то ніякі німецькі глупства і звірства не примусили б росіян битися. Цим я зовсім не хочу сказати, що росіяни пішли б як барани під німецький ніж, але певно відбулася б звірча — балканського типу — різанина і створився б якийсь новий уряд. Сталін це зрозумів і круто повернув стерно. І всі стали твердо вірити, що настала нова епоха, стали вірити, що ті криваві помилки, що ми їх всі допустилися відносно руського народу, будуть виправлені поверненням до нормального і господарсько-мирного після війни життя.

І Сталін залишився і довгий час був дійсним національним героєм.

(Далі буде)

^{*)} Ця „Сповідь“ з'явилася у вересні 1947 р. в російському журналі „Часовой“ ч. 264.

Ювілейні перегони в Гоккенгайм

Огляд польської преси

„Ідея Симона Петлюри“

(п. к.) Польський часопис „Кро-ника“ в ч. 21 (74) з 23 травня п. р. приносить більшу статтю Клявдію-ша Грабика п. з. „Ідея Симона Петлюри“, присвячену 22-літтю з дня смерті Головного Отамана. Автор пише: „В тій війні (проти большевиків. — п. к.) Симон Петлюра відзначився не тільки як неухильний оборонець української незалежності, але й визначив українській самостійницькій ідеї її історичний шлях. Складений польсько-український союз і спільний похід польських і українських військ на Київ з прапорами, на яких було написане гасло незалежної України — виявився настільки тривалим і великим чином, що запевнив Симонові Петлюрі в історії українського народу безсмертність.“

Не збираємось з приводу цього спеціально полемізувати з Грабиком, але все ж таки ми певні, що не епізод спільного польсько-українського походу на Київ в 1920 р. запевнив невмирущість імені Петлюри в українській історії. Вся його попередня діяльність і всі здобутки українського народу в боротьбі за свою самостійність до польсько-української угоди запевнили безсмертність Симонові Петлюрі, бо він, власне, очолив українські Визвольні Змагання. Та обставина, що польський автор вбачає в польсько-українській угоді кульмінаційний нункт, нас не дивує, але нам здається, що польський автор переоцінює значення цього факту тим більше, що цей похід хоч сильно почався, не сильно скінчився. До того ж ми вважаємо, що Польща даремно — бо не тільки на нашу, а й на свою шкоду — виграє війну, програвши мир у Ризі. Шоправда, автор далі подає, що Польща не змогла тоді дотримати договору, бо сама була слаба. Але це аж ніяк нас не переконує, бо воєнне шастя було на боці поляків. Українці розчарувалися і пізніше шукали інших шляхів здійснення своїх самостійницьких прагнень.

„Хлопці із зеленого бору“

(Р. Роліник, „Хлопці із зеленого бору“, історична поема-казка для дітей і молоді, В-во „Нашим дітям“ ОПДЛ, Мюнхен 1948, стор. 62, ціна 5 м, обгортка та ілюстрації М. Михалевича).

Тільки тепер після п'ятирічного очікування побачила світ казка-поема, відома першою нагородою ще 1943 року на конкурсі дитячої літератури Українського Видавництва у Львові.

В цій казці-поемі, написаній десятирядковими строфами, як „Енеїда“ але хорейною стопою автор реалізує тему героїчної боротьби за рідний край. Сюжет побудований на контрасті вірності й зради. Два молоді хлопці, Санько та Пашко, ідуть до війська, щоб боронити рідний край. Під час запеклого бою з ворожою навалю, Санько, маючи велику відвагу й силу, вривається в гущу ворогів, січе їх

Автор пише: „В пошукуванні нових шляхів українській незалежницький рух постановив зачерпнути надхнення в німецьких інспіраціях, хибно думаючи, що у війні з Росією німці можуть бути природними союзниками України. Ця помилка тяжко помстилася 20 років пізніше. Різниці між 1920 р. і 1938 і 1945 р. полягала власне в тому, що в 1920 р. Польща не могла зреалізувати своїх зобов'язань в наслідок найтяжчого власного становища, викликаного надмірним вичерпанням і внутрішніми труднощами, а німці в 1938—1945 рр. зрадили українську справу в моменті найвищої своєї перемоги, успіхів і могутності.“

„В останніх часах дійшли до нас відомості, що на арені життя української еміграції появилася несподівано нова фракція, яка за своє головне і найважливіше гасло визнає постулат формального уневажнення польсько-української угоди 1920 р.“ Далі автор висловлює надію, що українська спільнота не допустить до демонстрації, що протиріччя б українським інтересам. „Коли б однак сталося інакше, чин Симона Петлюри стався б лише дрібним фрагментом без жадного значення.“

Нам незрозуміло, про що тут ідеться. Адже Варшавський договір 1920 р., як такий, формально уневажнений польською стороною вже самим фактом підписання Ризького трактату. З української сторони, наскільки нам відомо, ні одна з українських політичних партій не обстоює (та й не може обстоювати!) правосильність цього договору. А тому ми думаємо, що якби не лише та чи інша партія заперечила правосильність цього договору, але якби навіть (скажімо для дрикладу) Українська Національна Рада принагідно констатувала факт нечинності цього договору — це ні в якому разі не мусило б відбитися негативно на польсько-українських взаєминах.

і, зрештою, в поєдинку вбиває самого ворожого воеводу, за що дістає визнання від князя і призначення стати воеводою над своїм військом. Пашко ж, наділений негативними рисами, в час бою ховається, заздрить молодшому братові, зненавиджує його і, нарешті, вкравши меч тікає до ворожого табору вночі приводить ворогів.

Патріотичний і оптимістичний зміст героїчної казки-поеми має велике виховне значення для нашого молодняка. Зрада, що часто губила і наш народ в найкритичніші моменти визвольної боротьби, тут змальована, як мерзенне зло. Натомість основний позитивний герой твору, Санько, має привабливі риси. „...Молоденький це хлопча, головусий парубчак; білий вид, густа чуприна, очі-льон, а личко-мак.“

„Довбуш“ програв „Пробоеві“

Миттенвальд, 23. 5. 1948.

На білу площу вибігає зелено-синя одинадцятка „Довбуша“ з Н. Ульму, а за нею засмалені гірським сонцем місцеві гімназисти з „Пробоем“. Точно о год. 14-й суддя дає сигнал на початок гри. Зав'язю беруться гості до наступу й комбінованими подачами підходять до чужої брами. Оборона стримує навалу, а по кількох хвилинах відбирає м'яч і вибиває його з карного поля. Несподівано вертається м'яч високим стрілом у напрямі воріт через голови оборонців: воротар вискакує до м'яча з витягненими вгору руками, але ледве зачіпає його, — і м'яч у сітці. Дальший випад „Довбуша“, дає прекрасні можливості для здобуття воріт, але марує ці позиції пенгр нападу, а потім правий криловий „Довбуша“. Відчувши небезпеку, напад „Пробоем“ з посватою береться до праці, створює кілька дуже небезпечних позицій під ворітними гостями, з яких притомність оборонців і помочі, а ще більше розгубленість надаючого рятую „Довбуша“. За перші 15 хвилин б'ють „Довбушеві“ аж чотири наріжники: останній м'яч із рогу легко добирає головою лучник „Пробоем“ в сітку гостей. В 17-й хвилині марує удар із рогу лівий криловий „Довбуша“ подачею низом, але м'яч знову на розі. Лівий лучник забирає м'яч, але вибиває його шутком і на кут. Напад „Довбуша“ не може заволодіти м'ячем: господарі швидко перші біля нього, а коли відстанеться м'яч до пентру або до лучника гостей, то вони перетримують його кивками, доки господарі заберуть з-під ніг. В 30-й хвилині з далекого кривого удару в сітку „Довбуша“ падає другий гол, а 35

хвилин закінчується вислідом 2:1 для „Пробоем“.

Друга частина гри позначається перевагою господарів, які обставивши добре своїх противників, не жалують власних сил на закріплення перемоги: грачі розвивають сильний біг, і всі подачі „Довбуша“ дістаються під їхні ноги. Десята хвилина дає їм ще один гол. І хоч перемога вже забезпечена, „Пробій“ далі пратьє відлано, щоб не допустити стрілів до своїх воріт. Перед кінцем другої половини „Довбушеві“ б'ють карний, м'яч відбивається від ніг воротаря, а вислід 3:1 на користь господарів, лишається й у 70-й хвилині. Добре судював п. Гарасевич. Глядачів — коло 300 осіб, що мали неприховані симпатії на боці технічно ліпшої гри „Довбуша“.

Ф. Чий.

ШАХИ

В неділю 23. 5. 48 відбулися шахові дружинні змагання за першість повіту Н. Ульм між Шахферайном Ай-Зенден та УСТ „Беркут“. Змагання виграє „Беркут“ з наслідком 5:3. Поодинокий вислід такий: 1 і 2 дошка ремісували, третя і шоста програвли, 4, 5, 7 і 8 дошки по 1 точці для „Беркута“.

29. 5. 48 відбується реваншова зустріч за першість повітів Ульм, Н. Ульм. Команди складаються з 30 шахістів. Попередній турнір виграє збірна Н. Ульму з наслідком 15:11. Цим змаганням обидві сторони надають великої ваги і серйозно готуються. В пій зустрічі УСТ „Беркут“ візьме участь в збірній Н. Ульму з своїми 10 найкращими шахістами.

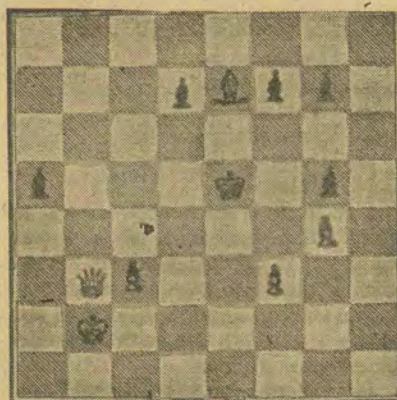
Перший тур шахового турніру за

індивідуальну першість табору Н. Ульм закінчено. Перше місце здобув наймолодший віком змагун Сава Віблій, діставши 7 т. на 9 можливих. Про важку конкуренцію учасників вказує хоч би те, що змагун, який опинився на останньому місці в таблиці, добув 4 точки. 28. 5. 48 почнеться другий тур. 19. 5. 48 почався шах турнір за індивідуальну першість для II групи. В турнірі бере участь 20 шахістів. Кожен з кожним зіграє по 2 партії.

В загальному ланка шахів збільшилася новоприбулими до табору Н. Ульм з ліквідованого табору Бісенгофену.

М. Зе-к.

Конкурсна задача ч. 2

Положення фігур на шахівниці:

- Білі: Кр b2, Дb3, Бе7, пс3, f3, g4 (6)
 - Чорні: Кр e5, па5, d7, f7, g5, g7 (6)
- Білі починають і на 2 ході дають мат!
- Решень надсилання розв'язки до 11. 6. 48 включно!

РОЗШУКИ

— Рідних та знайомих із Запоріжчани: Сикилиду Петра, Ганну, Івана, Марію, Сикилиду Антона, що був у таборі військовополонених № 14 745 та земляків Маркогоненка Тихона, Кобеза Івана, Бабича Дмитра, Коваленка Сергія, Черніша Степана, Миця Михайла. Хто знає про їхню долю, прошу повідомити на адресу „Українські Вісті“ для Сикилиди Кирила. 602—1

— Рідно та односельчан з Медичин, пов. Дрогобич розшукує Текля Попик (зам. Парашак) в Америці. Зголошення: О. Заєць, (13a) Bayreuth, Leopold-Kaserne XIII/75. 600—2

— Рідних та знайомих із села М'якого і сусідніх сіл (повіт Грубешів) розшукує Гордійон Роман. 82 P.W. Satellite Camp, Cockley Cky near Swaffham, Norfolk, England. 594—2

— Брата Кравченка Олександра пошукує Кравченко В. (20b) Clausen-Zellerfeld, Schulstr. 19. 581—2

— Каузов Саверій (Canada, Toronto, 6 Denison ave) розшукує свого сина Андрія Каузова віком 27 р. із с. Підбережжя, пов. Горохів на Волині. Хто знає про нього, відукніться на „Укр. Вісті“. 585—8

— Євгена шукає Віра Тольчинська. Neu-Ulm, Reinhardt-Kaserne, E 71. 574—7

— Брата Афанасія і знайомого Івана Кочергу — Соляник Григорій. Писати на „Українські Вісті“. 588—1

— Доньку Катерину Вірету, що була в Плятлінгу під час бомбардування дня 16. 4. 45, шукає мама Марія Вірета. (13b) Pfarrkirchen, Aufbauschule. 601—1

— Сестру Віру Буршову розшукує Вікторія Буршова: Wasseraufingen, Ruckelager. 599—9

Оголошення

Цим повідомляємо наших передплатників, кольпортерів і тих, що бажали б передплатити „Українські Вісті“ до Бельгії, що нашим уповноваженим в Бельгії є Mr. Fedir Boiko, 38 Rue, Louvrex Liege, Belgique.

Гроші пересилати поштовою переказом на таку адресу: N. C. D. 381 475 à la banque de la Société Générale de Belgique, Agence de Ste. Veronique, Compte Cheques Postaux 446.

Передплата:
на 1 місяць становить 24 франки
на 3 місяці 72 франки
на 6 м-ців 144 франки
на 9 м-ців 288 франків
на 1 рік 576 франків

Ціна одного числа 3 франки
Часопис виходить двічі на тиждень, в середу і суботу.

Висилається часопис безпосередньо передплатникам.

Administration „Ukraini Wisti“, Neu-Ulm/Donau, Ludwigstrasse 10 Germany, USA-Zone.

— Рідних та знайомих пошукує Сашарський Онисій. Зголоситися на адресу: Ділінген, Люйтпольдзерне, бл. 1/35. 602—3

— Пошукує Ярослава Крехівського-Бугач. Хто знає би про його долю, прошу повідомити на „Українські Вісті“. 604—2

Оголошення

До українців, що перебувають в Англії!

Українська книгарня і Видавництво в Лондоні приймає передплату з 1 червня 1948 р. на часопис „Українські Вісті“ що виходить в Німеччині. Місячна передплата 3 шілінги, на 3 міс. — 9 шілінгів, на 6 міс. — 18 шілінгів. Ціна одного номера — 4 пенси.

Передплату висилати поштою на адресу: Ukrainian Booksellers and Publishers 49 Linden Gardens, London W 2.

Часописи передплатникам буде висилатися безпосередньо Видавництвом „Українських Вістей“ після одержання грошей, переказаних на адресу книгарні в Лондоні.

Administration „Ukraini Wisti“, Neu-Ulm a. Donau, Ludwigstraße 10, Germany, US-Zone.

Управа Об'єднання Українських Молодарських працівників закликає теперішніх членів Об'єднання і усіх тих, що бажують вписатися в члени, спрямовувати усю кореспонденцію на адресу Голови Андрія Мудрика, Мюнхен, Дахауерштрассе 9/11. Під тою ж адресою в кімнаті ч. 11 приймає Голова кожного четверга в годинах 8—12-тих. Зацікавлених просимо негайно навізати контакт з Об'єднанням.

Видавнича Спілка

„УКРАЇНСЬКІ ВІСТІ“

РЕДАГУЄ КОЛЕГІЯ.

Головний редактор Ів. БАГРЯНИЙ.

Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи, а з приводу невмішених дописів листується лише в особливих випадках. — Дописи і листи в справах редакційних адресувати не окремим редакторам, а Редакції:

Redaktion „Ukraini Wisti“

Neu-Ulm, Ludwigstraße 10.

Редактори приймають особисто в українському таборі Н. Ульму — Блок „Е“ від 8—12 год. щоденно, крім суботи. Authorized by European Command Civil Affairs Division APO 757 — AG 383.7 — GEC-AGO — 11. März 1948

Druck: Ukrainische Zeitung
Neu-Ulm, Ludwigstraße 9.

Дм. ЧУБ.